Ávísanir á lyfseðilsskyld

lyf á Íslandi 2007

Janúar 2009

LANDLÆKNISEMBÆTTIÐ
Directorate of Health

Heilbrigðistölfræðisvið

Ávísanir á lyfseðilsskyld lyf á Íslandi 2007

Í þessari skýrslu er farið yfir lyfjaávísanir lækna árið 2007 og tölur hér á landi bornar saman við lyfjaávísanir í nágrannalöndunum. Upplýsingar um lyfjaávísanir eru fengnar úr lyfjagagnagrunni landlæknis, sem geymir upplýsingar um ávísanir lyfja sem afgreidd eru á lyfsölustöðum.

Mælikvarðar

Í skýrslunni eru notaðir ferns konar mælikvarðar á lyfjaávísanir:

1. Fjöldi einstaklinga (eða hlutfall af heild), sem fengið hefur a.m.k. eina lyfjaávísun af ákveðnu lyfi.
2. Fjöldi nýrra notenda á hverja 1000 íbúa, þ.e. fjöldi þeirra sem fá ákveðið lyf en fengu ekki sama lyf árið áður, miðað við 1000 einstaklinga í viðkomandi hópi.
3. Fjöldi lyfjaávísana á hverja 1000 íbúa.
4. Fjöldi svokallaðra „skilgreindra dagskammta“ lyfja (*Defined Daily Dosage-DDD*), sem er alþjóðlegur reiknaður mælikvarði á daglega lyfjanotkun ákveðins lyfs.

Uppruni gagna

Lyfjagagnagrunnur landlæknis inniheldur upplýsingar af lyfseðlum sem læknar ávísa til einstaklinga og afgreiddir eru í apótekum. Sala lyfja, sem ekki eru lyfseðilsskyld, kemur ekki fram í gagnagrunninum, né heldur lyfjanotkun á sjúkrastofnunum. Þar sem innlögnum á sjúkrahús og hjúkrunarheimili fjölgar mjög með hækkandi aldri kemur stór hluti af lyfjanotkun elstu aldurshópa ekki fram sem lyfjaávísanir í apótekum. Til þess að áætla hversu stór hluti lyfjanotkunar kemur fram í lyfjagagnagrunni landlæknis voru tölur úr gagnagrunninum bornar saman við heildarsölutölur. Sölutölur eru úr bókinni *Health Statistics in the Nordic Countries*, sem gefin er út af Nordic Medico-Statistical Committee (NOMESCO) fyrir árið 2007. Þessi samanburður gefur til kynna að árið 2007 komi um 80% lyfjanotkunar fram í lyfjagagnagrunninum. Upplýsingar um heildarfjölda einstaklinga sem notaðar eru í útreikningum eru fengnar frá Hagstofu Íslands (sjá www.hagstofa.is).

Flokkun lyfja

Lyf eru flokkuð í samræmi við ATC (*Anatomical-Therapeutical-Chemical Classification*) flokkunarkerfi Alþjóðaheilbrigðismálastofnunarinnar. ATC flokkunarkerfið skiptir lyfjum í 14 flokka (sjá töflu 2). Skráð lyf í hverjum lyfjaflokki á íslenskum markaði eru tilgreind í Sérlyfjaskrá (sjá www.lyfjastofnun.is).

Samanburður milli landa

Í skýrslunni er lyfjanotkun landsmanna borin saman við notkun lyfja í Danmörku og Noregi. Þessi lönd voru valin þar eð þau reka lyfjagagnagrunna sem eru sambærilegir við lyfjagagnagrunn landlæknis og upplýsingar úr þeim eru aðgengilegar á veraldarvefnum. Við samanburð á lyfjaávísunum milli landa ber að hafa í huga að mismunandi reglur gilda innan landanna um lyfjaávísanir til fólks á sjúkrastofnunum og hversu mikið hlutfall þeirrar notkunar kemur fram í lyfjagagnagrunnum yfir ávísuð lyf.

Ólafur B. Einarsson
verkefnisstjóri

Tafla 1. Lyfjanotkun - einstaklingar, 2004-2007.

(Number of prescriptions, gender and age in Iceland, 2004-2007).

Kyn og aldur	2004	2005	2006	2007
	Einstaklingar sem fengu a.m.k. eina ávísun			
Bæði kyn................	71,6%	72,5%	71,6%	71,8%
Karlar......	65,0%	66,1%	64,7%	64,9%
Konur......	78,1%	78,9%	78,7%	78,9%
18 ára og yngri...	60,8%	62,0%	61,5%	62,9%
Fullorðnir (19 - 66 ára)........	75,3%	76,1%	75,5%	74,9%
Ellilífeyrisþegar (67 ára og eldri)*	90,2%	91,0%	91,8%	91,8%
	Einstaklingar sem fengu a.m.k. þrjár ávísanir			
Bæði kyn................	50,7%	51,7%	51,9%	52,5%
Karlar......	41,9%	43,2%	43,2%	43,8%
Konur......	59,5%	60,4%	60,8%	61,4%
	Einstaklingar sem fengu a.m.k. fimm ávísanir			
Bæði kyn................	38,3%	38,7%	39,3%	39,7%
Karlar......	29,9%	30,9%	31,2%	31,7%
Konur......	46,6%	46,6%	47,6%	48,2%

Heimild: Lyfjagagnagrunnur landlæknis, Hagstofa Íslands

Source: Icelandic Prescription Database, Statistics Iceland

* Lyfjanotkun fólks á sjúkrahúsum og hjúkrunarheimilum kemur ekki fram í lyfjagagnagrunninum.

Tafla 2. Fjöldi ávísana og notenda eftir 14 ATC flokkum í lyfjagagnagrunni landlæknis, 2007.

Number of prescriptions and users by the 14 ATC groups in the drug database, 2007.

ATC	Heiti	Fjöldi ávísana / number of prescriptions	Fjöldi notenda / number of users
A	Meltingarfæra- og efnaskiptalyf	251.696	47.580
B	Blóðlyf	59.949	15.097
C	Hjarta- og æðasjúkdómalyf	453.033	57.852
D	Húðlyf	94.166	46.311
G	Þvagfæralyf, kvensjúkdómalyf og kynhormónar	163.866	53.666
H	Hormónalyf, önnur en kynhormónar	65.876	23.082
J	Sýkingalyf	230.028	110.350
L	Æxlishemjandi lyf og lyf til ónæmistemprunar	11.725	3.911
M	Vöðvasjúkdóma- og beinagrindarlyf	152.867	61.832
N	Tauga- og geðlyf	729.010	96.009
P	Sníklalyf	6.691	6.825
R	Öndunarfæralyf	120.895	58.932
S	Augn- og eyrnalyf	66.506	37.183

Heimild: Lyfjagagnagrunnur landlæknis

Source: Icelandic Prescription Database

Mynd 1. Lyfjaávísanir eftir aldurshópum og kyni, 2007
Prescription of medicines by gender and age group, 2007

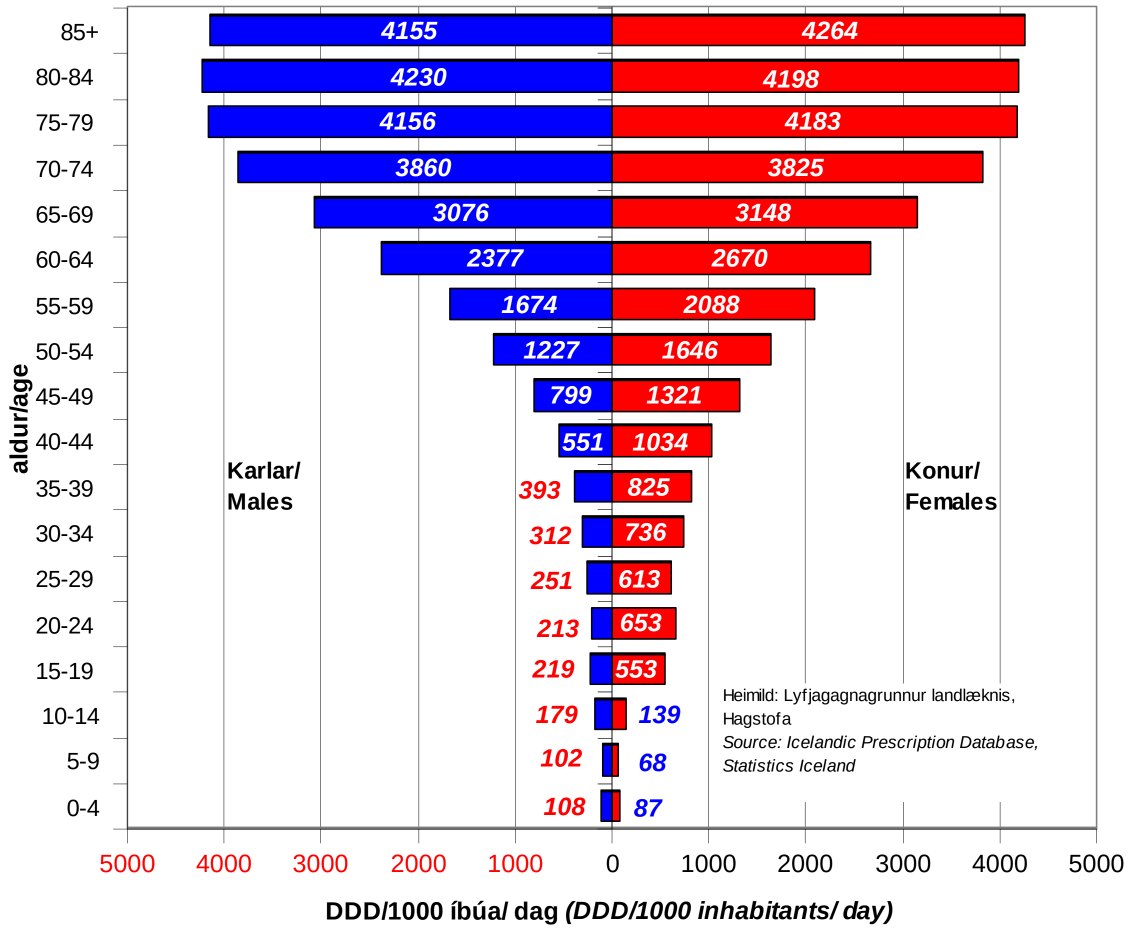

Mynd 2. Lyfjaávísanir - fjöldi notenda eftir ATC flokk, 2004-2007.
Number of users by ATC group, 2004-2007

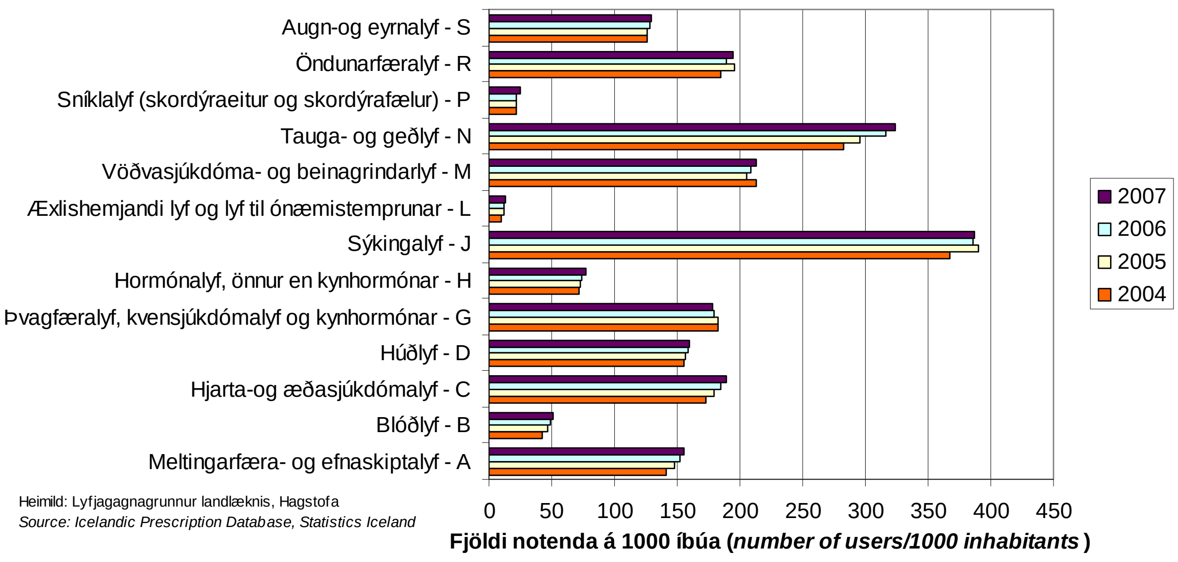

Mynd 3. Fjöldi ávísaðra dagskammta eftir ATC flokk, 2004-2007.
Number of prescribed DDD by ATC group, 2004-2007

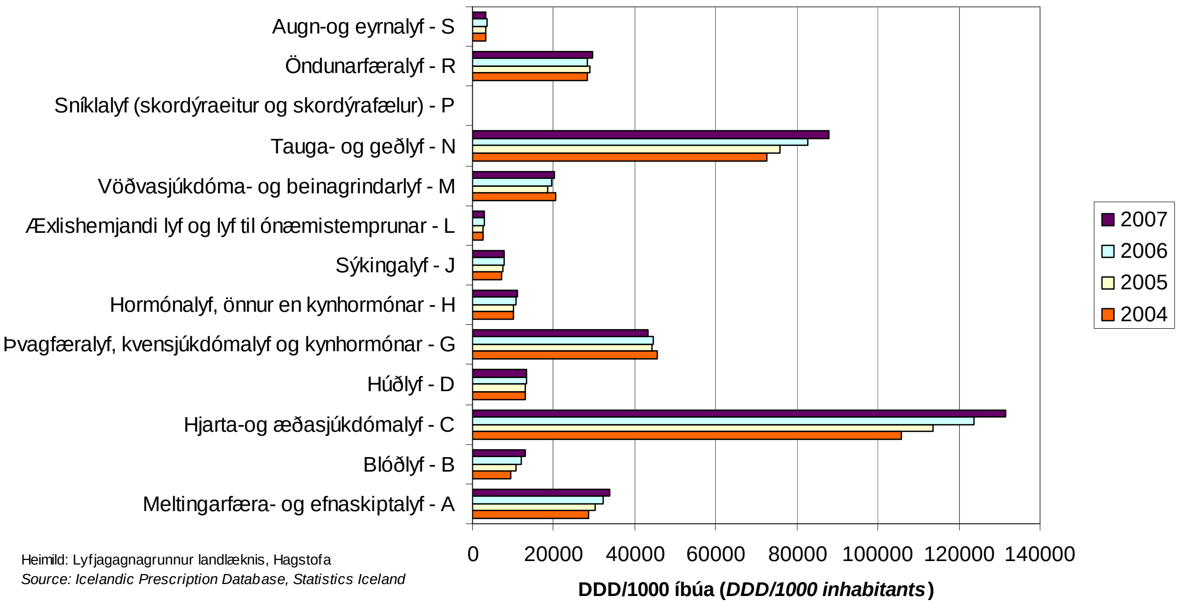

Heimild: Lyfjagagnagrunnur landlæknis, Hagstofa
Source: Icelandic Prescription Database, Statistics Iceland

Mynd 4. Skilgreindir dagskammtar (DDD) eftir ATC lyfjaflokkum og aldurshópum, 2007.
DDD by ATC group and age group, 2007

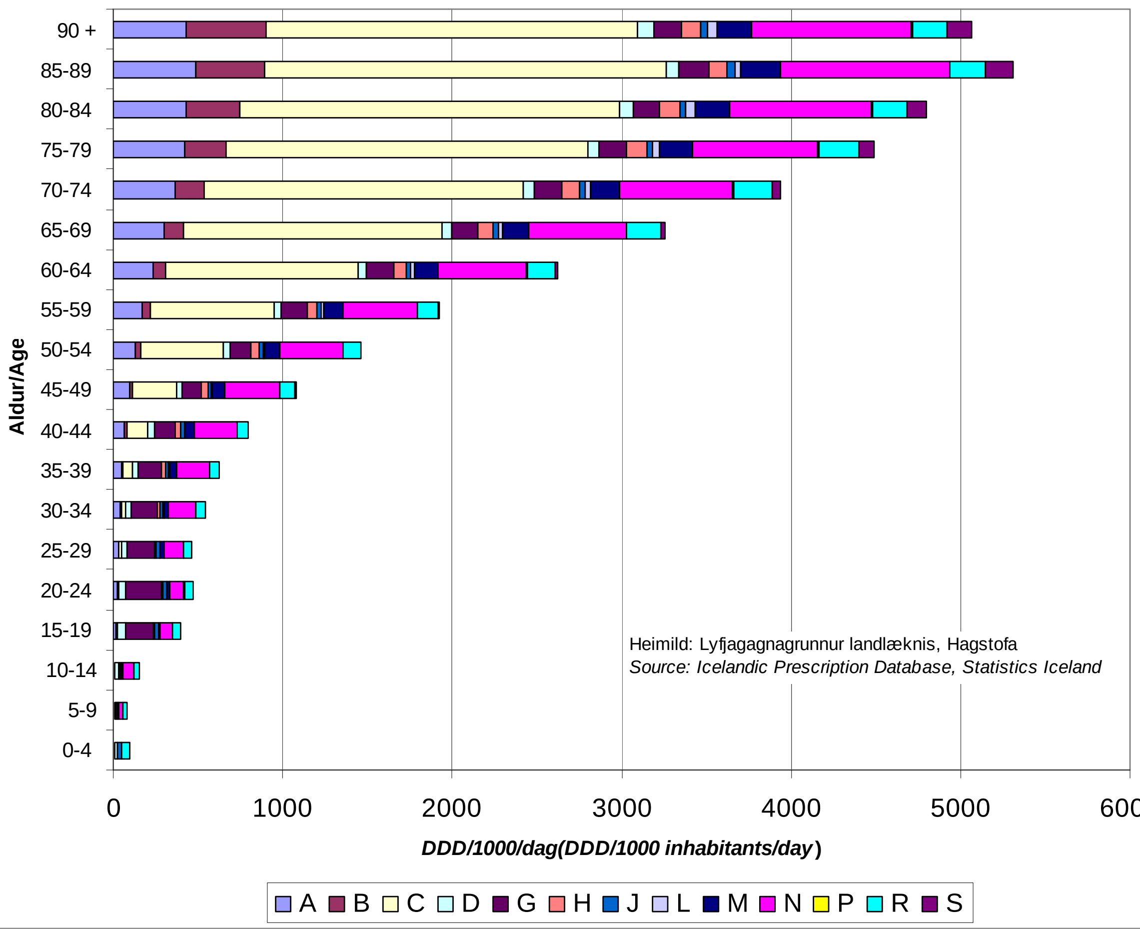

Heimild: Lyfjagagnagrunnur landlæknis, Hagstofa
Source: Icelandic Prescription Database, Statistics Iceland

Mynd 5. **Fjöldi nýrra notenda eftir ATC lyfjaflokkum og kyni, 2007.**
Number of new users by ATC group and gender, 2007.

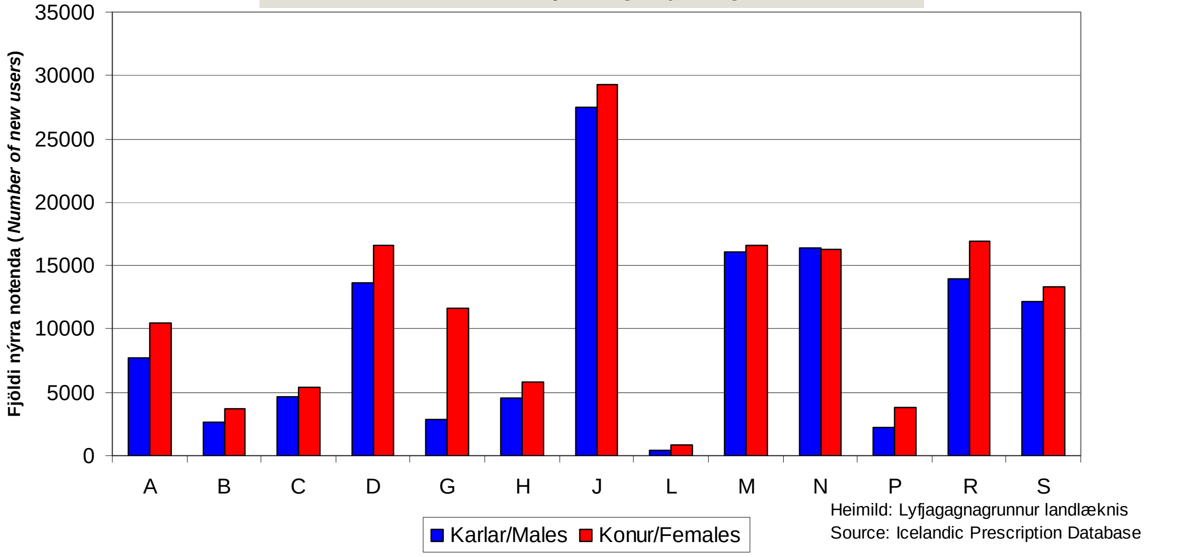

Mynd 6. **Lyfjaávísanir eftir landshlutum og ATC hópum, 2007.**
Prescription of medicines by region and ATC group, 2007

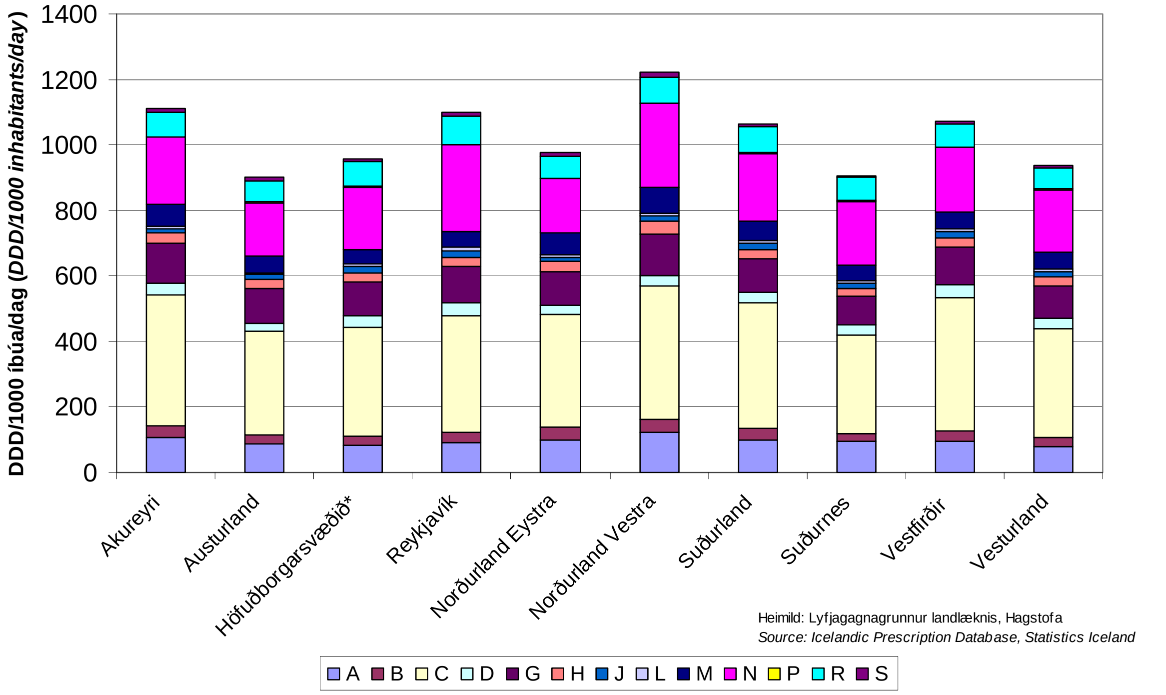

*Höfuðborgarsvæðið (*Capital region*): Kópavogur, Seltjarnarnes, Garðabær, Hafnarfjörður, Kjósarsýsla, Seltjarnarneshreppur, Garðahreppur, Bessastaðahreppur, Mosfellsbær, Kjalarneshreppur, Kjósarhreppur.

Tafla 3. Ávísanir lyfseðilskyldra lyfja á Íslandi 2006 - 2007 eftir fjölda notenda og fjölda dagskammta á hverja 1000 íbúa.

Prescription of medicines/1000 inhabitants in Iceland 2006-2007 and the change between years by number of users and number of DDD

ATC	Yfirflokkur	Notendur/1000 (*users/1000*) 2006	2007	Breyting/(*change*) %	DDD/1000 2006	2007	Breyting/(*change*) %
A	Meltingarfæra- og efnaskiptalyf	152	156	2,3%	32295	33779	4,4%
B	Blóðlyf	49	51	4,0%	12169	12947	6,0%
C	Hjarta-og æðasjúkdómalyf	185	189	2,1%	123808	131491	5,8%
D	Húðlyf	159	160	0,7%	13406	13372	-0,3%
G	Þvagfæralyf, kvensjúkdómalyf og kynhormónar	180	178	-1,2%	44711	43413	-3,0%
H	Hormónalyf, önnur en kynhormónar	74	77	3,4%	10720	11013	2,7%
J	Sýkingalyf	385	386	0,3%	7732	7791	0,8%
L	Æxlishemjandi lyf og lyf til ónæmistemprunar	12	13	4,0%	2856	2952	3,2%
M	Vöðvasjúkdóma- og beinagrindarlyf	209	213	2,1%	19458	20248	3,9%
N	Tauga- og geðlyf	316	324	2,4%	82778	87976	5,9%
P	Sníklalyf (skordýraeitur og skordýrafælur)	22	25	11,0%	382	415	7,8%
R	Öndunarfæralyf	189	195	3,2%	28437	29499	3,6%
S	Augn-og eyrnalyf	128	129	0,6%	3432	3409	-0,7%

Heimild: Lyfjagagnagrunnur landlæknis, Hagstofa Íslands

Source: Icelandic Prescription Database, Statistics Iceland

Tafla 4. Tíu algengustu lyf eftir magni (DDD/1000 íbúa) og fjölda einstaklinga, ávísað árið 2007.

The 10 most frequently prescribed medicines in Iceland by volume (DDD/1000inhabitant) and number of users/1000 inhabitants, 2007

Bæði Kyn/Both genders

	Lyfjaheiti/*Medicine*	DDD	DDD/1000	Breyting frá 2006/*change*	Fjöldi notenda (*number of users*)	Fjöldi/1000 (*users/1000*)
1.	Imovane®	3949526	12683	6,4%	20130	64,6
2.	Zarator	3797363	12195	-10,6%	5533	17,8
3.	Nexium	3318109	10656	8,5%	16849	54,1
4.	Atacor	3223227	10351	56,0%	5411	17,4
5.	Sivacor®	2797487	8984	-4,3%	6435	20,7
6.	Daren	2386413	7664	9,3%	6479	20,8
7.	Atenolol Actavis®	2009288	6453	-37,5%	15185	48,8
8.	Cipralex	1910175	6134	15,0%	7799	25,0
9.	Furix	1830794	5879	1,6%	5880	18,9
10.	Levonova	1717325	5515	-3,0%	907	2,9

	Karlar/*Males* Lyfjaheiti/*Medicine*	DDD	DDD/1000	Konur/Females Lyfjaheiti/*Medicine*	DDD	DDD/1000
1.	Zarator	2544751	16018	Imovane®	2523709	16546
2.	Atacor	2109438	13278	Levonova	1715500	11247
3.	Sivacor®	1693819	10662	Nexium	1696205	11120
4.	Daren	1442015	9077	Microgyn	1432955	9395
5.	Imovane®	1425337	8972	Zarator	1252492	8211
6.	Nexium	1267770	7980	Cipralex	1208655	7924
7.	Atenolol Actavis®	907975	5715	Yasmin	1180555	7740
8.	Amlo®	855013	5382	Hydramil mite	1174915	7703
9.	Furix	822948	5180	Atacor	1113789	7302
10.	Atacand	802567	5052	Sivacor®	1103080	7232

Heimild: Lyfjagagnagrunnur landlæknis, Hagstofa Íslands

Source: Icelandic Prescription Database, Statistics Iceland

Tafla 5. Lyfjaávísanir eftir lyfjaflokkum á Íslandi, Danmörku og Noregi árið 2007

Prescription and sale of medicines by ATC-group in Iceland, Danmark and Norway, 2007

DDD/1000/dag (*DDD/1000/day*)

ATC	Heiti	**Ísland** Sala	Ávísað	Hlutfall	**Danmörk** Sala	Ávísað	Hlutfall	**Noregur** Sala	Ávísað	Hlutfall
		Sale	*Prescribed*	*Ratio*	*Sale*	*Prescribed*	*Ratio*	*Sale*	*Prescribed*	*Ratio*
A	Meltingarfæra- og efnaskiptalyf	119	93	78%	145	138	95%	202	110	54%
B	Blóðlyf	90	35	39%	102	94	92%	117	110	94%
C	Hjarta-og æðasjúkdómalyf	382	360	94%	497	490	99%	454	463	102%
D	Húðlyf	-	37	-	-	37	-	-	2	-
G	Þvagfæralyf, kvensjúkdómalyf og kynhormónar	134	119	89%	102	101	99%	95	89	94%
H	Hormónalyf, önnur en kynhormónar	33	30	91%	29	25	87%	41	36	87%
J	Sýkingalyf	25	21	85%	20	17	85%	21	16	79%
L	Æxlishemjandi lyf og lyf til ónæmistemprunar	11	8	74%	11	4	34%	13	13	97%
M	Vöðvasjúkdóma- og beinagrindarlyf	77	55	72%	66	64	96%	61	50	82%
N	Tauga- og geðlyf	311	241	78%	260	252	97%	217	183	84%
P	Sníklalyf (skordýraeitur og skordýrafælur)	1	1	100%	1	1	100%	1	1	68%
R	Öndunarfæralyf	113	81	72%	118	117	99%	179	139	78%
S	Augn-og eyrnalyf	11	9	85%	9	9	100%	17	17	99%

Skýringar: Sala = sölutölur í heild (stofnanir og lyfsölustaðir), Ávísað = tölur úr lyfjagagnagrunni hvers lands, Hlutfall(%) = hlutfall lyfjanotkunar í lyfjagagnagrunni.

Heimild:Lyfjagagnagrunnur landlæknis, Hagstofa Íslands, http://www.medstat.dk, http://www.reseptregisteret.no , http://nomesco-eng.nom-nos.dk/ .

Source: Icelandic Prescription Database, Statistics Iceland, http://www.medstat.dk, http://www.reseptregisteret.no , http://nomesco-eng.nom-nos.dk/.

Mynd 7. Ávísanir á þvagfæralyf, kvensjúkdómalyf og kynhormóna (ATC flokki G) eftir aldurshópum hjá konum
Prescription of medicines by age and gender in ATC group G, among females

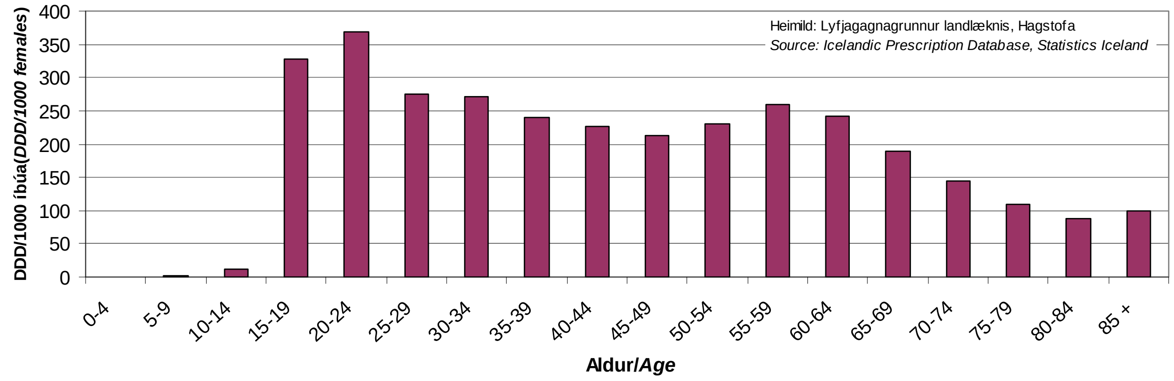

Mynd 8. Ávísanir lyfja eftir aldri kvenna í ATC flokki G03
(Kynhormón og lyf sem hafa örvandi áhrif á kynfæri)
Age distributed prescription of medicines in ATC group G03 among females

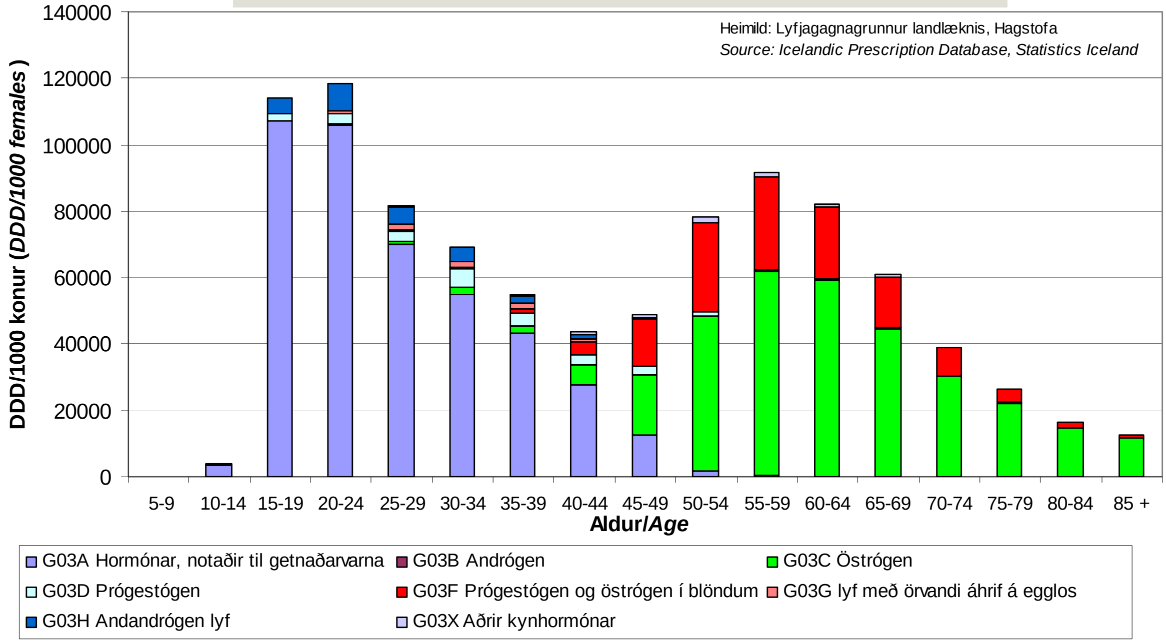

Mynd 9. Ávísanir á sýkingalyf (ATC flokki J) eftir aldri og kyni, 2007.
Prescription of antiinfective drugs by age and gender, 2007

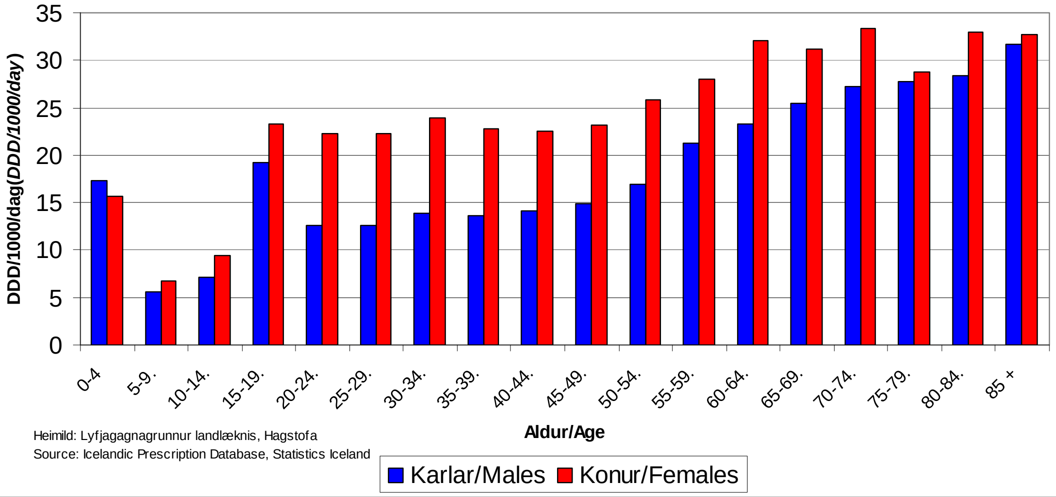

Heimild: Lyfjagagnagrunnur landlæknis, Hagstofa
Source: Icelandic Prescription Database, Statistics Iceland

Mynd 10. Ávísanir á sýklalyf (ATC flokkur J01) eftir kyni, 2007.
Prescription of antimicrobial drugs by gender, 2007

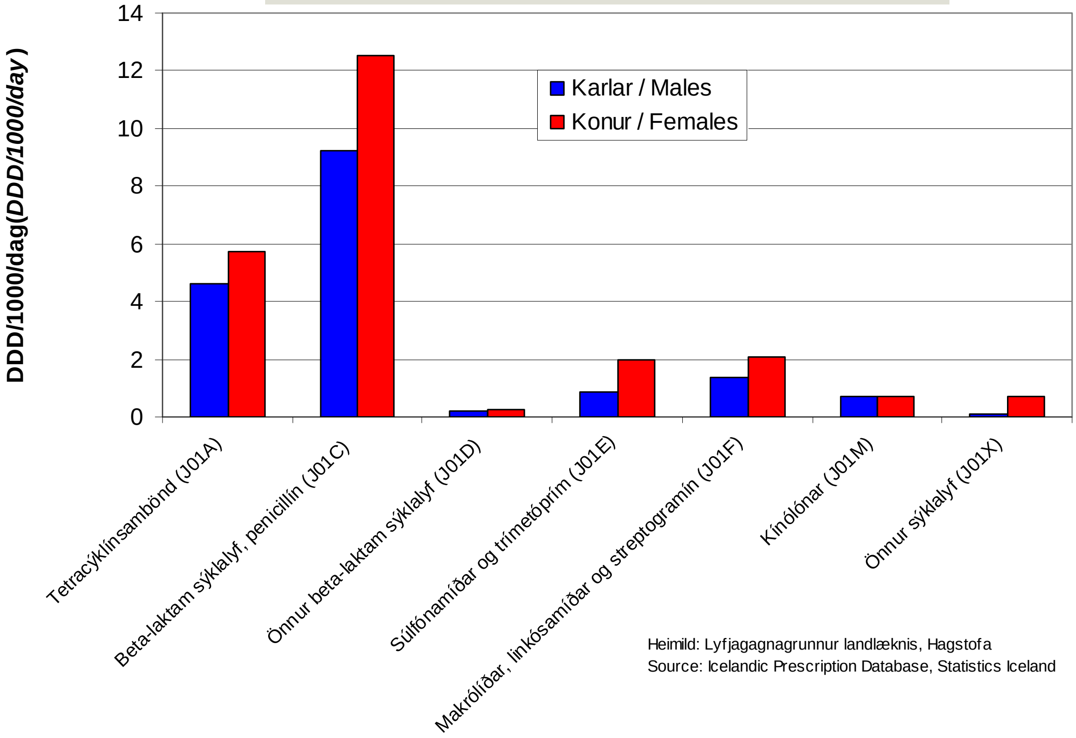

Heimild: Lyfjagagnagrunnur landlæknis, Hagstofa
Source: Icelandic Prescription Database, Statistics Iceland

Mynd 11. **Ávísanir á hjarta- og æðalyf (ATC flokki C) eftir aldri og kyni, 2007.**
Age and sex distributed prescription of cardiovascular drugs, 2007

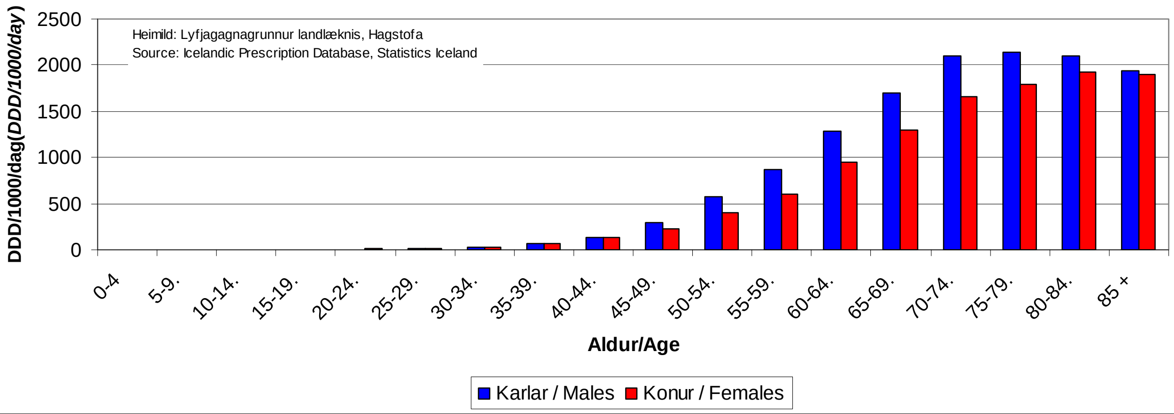

Mynd 12. **Ávísanir hjarta- og æðasjúkdómalyfja eftir kyni, 2007**
Prescription of cardiovascular drugs by gender, 2007

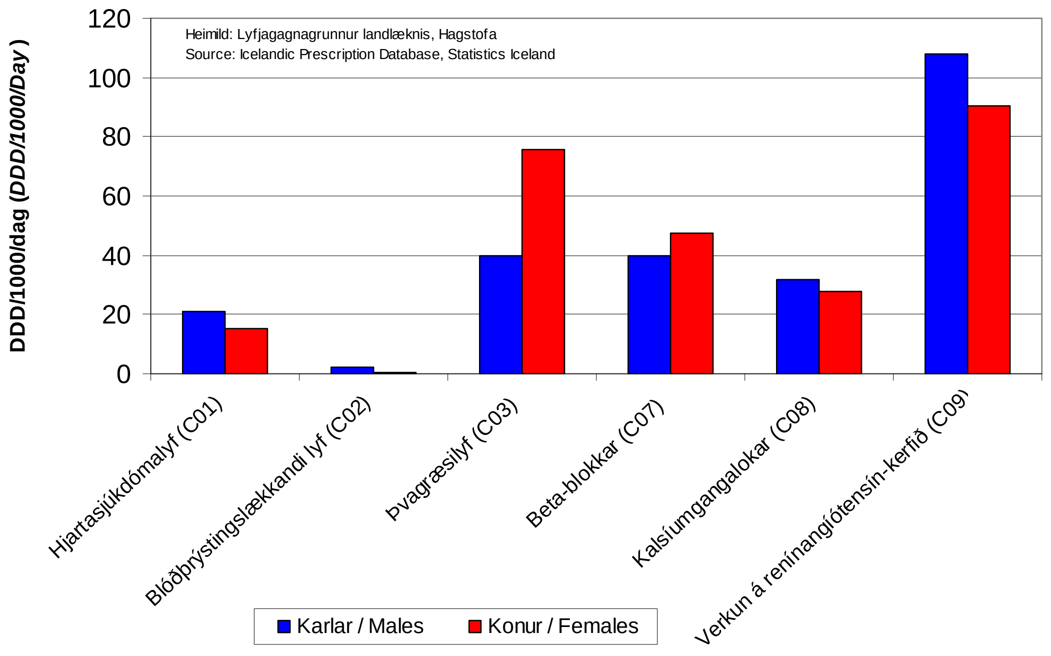

Mynd 13. **Ávísanir þunglyndislyfja (N06A) eftir kyni og aldurshópum, 2007**
Age- and sex distributed prescription of antidepressive drugs, 2007

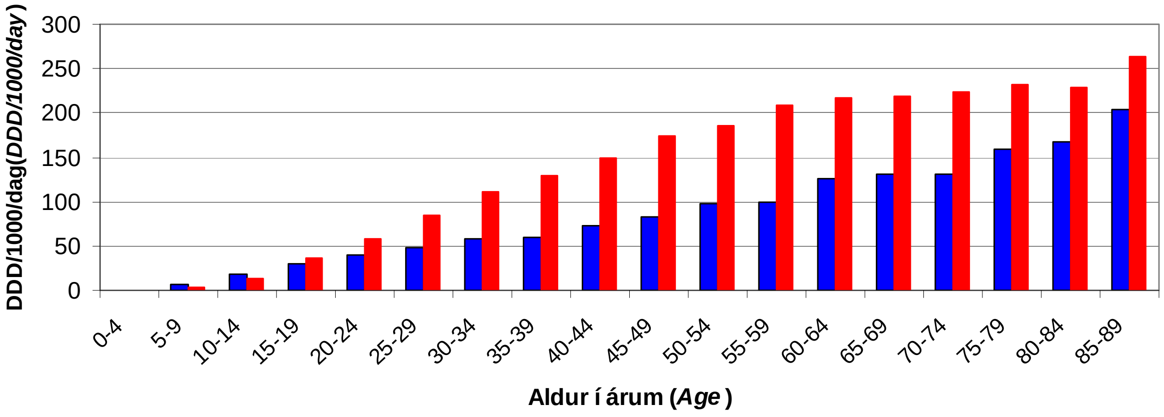

Heimild: Lyfjagagnagrunnur landlæknis, Hagstofa
Source: Icelandic Prescription Database, Statistics Iceland

Mynd 14. **Ávísanir geðrofslyfja (N05A) eftir kyni og aldri, 2007**
Age- and sex distributed prescription of neuroleptic drugs, 2007

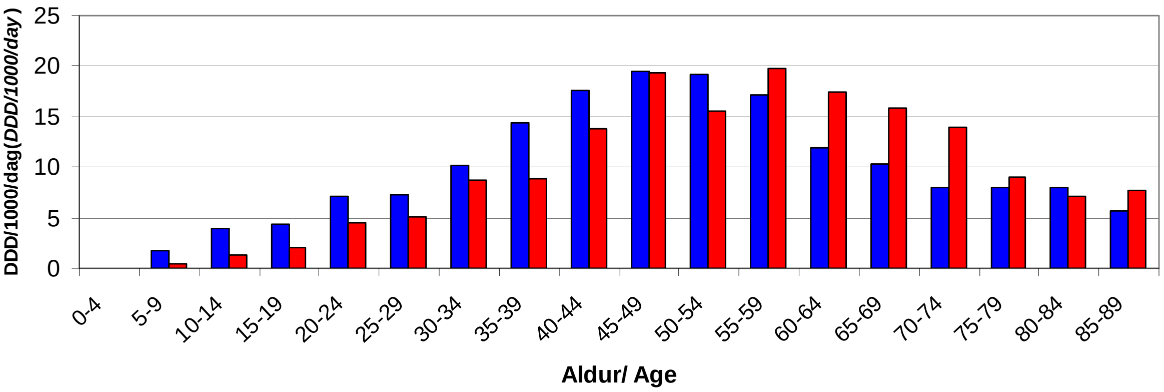

Heimild: Lyfjagagnagrunnur landlæknis, Hagstofa
Source: Icelandic Prescription Database, Statistics Iceland

Mynd 15. **Ávísanir kvíðastillandi (N05B) og svefnlyfja (N05C) eftir kyni og aldri, 2007**
Prescription of anxiolytic and hypnotic drugs by age and gender, 2007

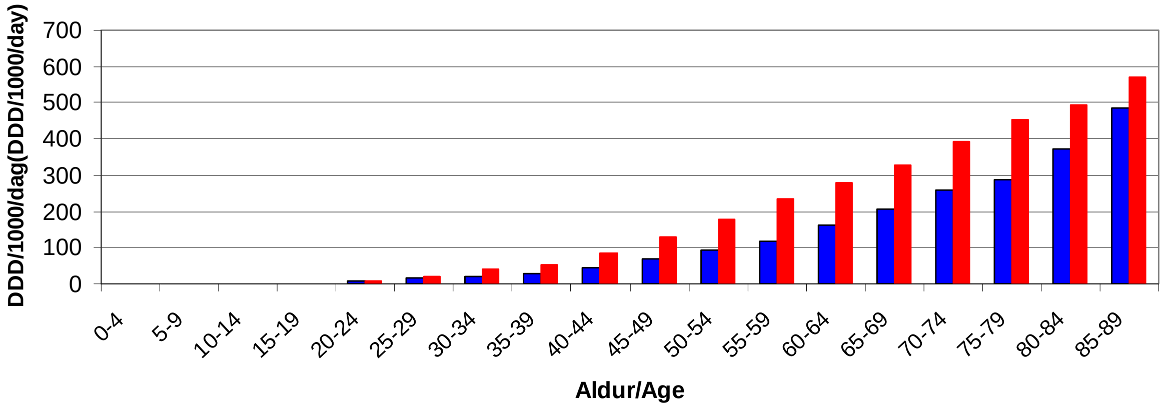

Heimild: Lyfjagagnagrunnur landlæknis, Hagstofa
Source: Icelandic Prescription Database, Statistics Iceland

Heimildir:

Lyfjagagnagrunnur landlæknis

http://hagstofa.is/

http://lyfjastofnun.is

http://www.medstat.dk

Health Statistics in the Nordic Countries 2006 (http://nomesco-eng.nom-nos.dk/)

http://www.reseptregisteret.no/.